

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
17 decembre st. v.
29 decembre st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 51.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Ruga dela Chiseteu.

-- Comedie populară într'un act, cu cântece și joc. --
(Urmare.)

Scena X.

Aceiași și Efta Marcu.

Efta. (Intrând repede, cu mânie.) Muere, cine a fost aici?

Rusalina. Nimene.

Efta. Nu umblă cu minciuni, că pățești o nepătită. Știu bine, c'a venit cineva la tine. Dără ș-acuma-i în casă. L'ai ascuns undeva? Spune iute unde-i, să-l toc în cap!

Costa. (Scoțându-și capul din hămbar, aparte.) Auleo Dómne! (Se retrage iute.)

Efta. Vorbește!

Rusalina. Dar n'a fost nimene aici, de când te-ai dus.

Efta. Minți! Un om străin s'a băgat aici în casă. Dără ș-acuma-i înăuntru. Me duc să-l caut. (Intră repede în casă.)

Rusalina. (Fugind la hămbar.) Fugi, pentru numele lui Dumnețeu, că te omorâ bărbatu.

Costa. (Scoțându-și capul.) Sărăcuț de maica mea, la ce-am ajuns!

Rusalina. Nu hodorogî atâta, ci iute afară și p'acți-i drumu, că decă te-a vedé bărbatu, ț-i da pelea popei.

Costa. (Ridicându-se din hămbar.) Dómne ajută! (Își scôte un picior.)

Efta. (Eșind din casă, furios.) Nu-i nicăiri. (Zărește pe Costa. Aparte.) Êtă-l'ai.

Costa. (Zărind pe Efta. Aparte.) Êtă pârdaľnicul! (Se retrage iute 'n hămbar.)

Efta. (Aparte.) Lasă că te 'nvêț eu omenie 'n-dată. (Tare.) Vêd că l'am scăpat. Dracu să-l ducă!

Costa. (Scoțându-și capul, aparte.) Mulțam dtale. (Se retrage iute.)

Efta. De ce stă hămbaru acela deschis?

Rusalina. Dar șcii că tot așa stă.

Efta. Destul de reu. Astădi sânt mulți ómeni străini în sat; pôte să vie cineva și să-l vedă, mi-ar fi rușine. L'oi închide. (Se apropie de hămbar.)

Rusalina. Dă-i pace! Cum a stat pân'acuma, pôte sta și astădi.

Efta. (Intorcându-se cătră ea.) Dar nu vreu. Trebuie să-l închid.

Costa. (Scoțându-și capul, aparte.) Sfinte Pantimónie, fii cu mine! (Se retrage iute.)

Rusalina. Eu nu înțeleg ce te-a ajuns.

Efta. (Privind-o crunt.) Nu!?! (Aparte.) Se teme

dumnea ei. (Merge la hămbar și slobóde jos acoperișul.) Așá. (Aparte.) Te-am prins, pârľitule! (Intorcându-se cătră ea.) Unde-i lăcátu?

Rusalina. Nu șciú.

Efta. Caută-l.

Rusalina. Dar nu-i destul, c'ai slobodit acoperișu? De ce vrei să-l închidi și cu lăcátu? Șcii că-s numai niște tărițe 'n el.

Efta. Vorbă scurtă: du-te și-l caută! Vreu să 'ncuiu hămbaru.

Costa. (Ridicând acoperișul hămbarului, își scóte capul, aparte.) Maică Preceștă, sfinte Spiridóne și voi toți archangelii, nu me lăsați! (Se retrage iute.)

Rusalina. Dór o fi prin casă. (Intră.)

Efta. (Aparte.) Nu-i scápá, pârľitule!

Costa. (Ridicând acoperișul hămbarului, aparte.) Auleo Dómne, me 'ngropă de viu. (Se retrage iute.)

Rusalina. (Din lăuntru.) Am găsit lăcátu.

Efta. Adă-l afară.

Rusalina. Nu pot deslegá curéua. Vino și veđi tu.

Efta. Neputincióșá ce ești. (Intră repede.)

Costa. (Scoțendu-și capul.) S'a dus ursu!... Ș-acuma, bâte, pe picior!... (Sare iute din hămbar, plin de tărițe pe cap și pe haine.) Atunci să te ved, când mi-oi vedé céfa! (O ia la fugă.)

Efta. (Eșind cu lăcátul, îl zărește, aparte.) Êtá iepurele! (Tare.) Mai incet, bâte, mai incet. Să te ved cine ești cel ce fugi din casa mea! (Fuge după el.) Să ne cunoșcem!

Costa. (Fugind.) Nu doresc.

Efta. Omeni, prindeți-l, tálhar!

Scena XI.

Aceiași, Lica Sica și popor.

Lica. (Oprind pe Costa.) Stăi locului!

Efta. Tálhar!

Lica. Tálhar! (Aparte.) Óre nu-i acela pe care-l cautá gendarii?! (Poporul impresurá pe Costa și unii vreu să-l baťá. (Tare.) Nimene să nu cuteze a-și pune mâna pe el.

Efta. Ce ai căutat în casa mea, tálharule?!

Costa. Eu tálhar! Nici ném de ném al meu n'a fost. Tatá meu îi hogátóiu vestit. Avem cinci sfértaie de pámént, patru boi. Am umblat multá lume și țerá. Am lost la Lipova, la Timișóra, páná la Beșcherec; dar așa rușine n'am pátit.

Lica. (Aparte.) El îi. Nici nalt, nici mic, prost la vorbă și lăudáros. (Tare.) Minți. Tu ai venit să furi.

Costa. Íhí... fata cea mai frumósá... Am vinit să me 'nsor.

Lica. Te-oi insurá eu îndată cu gendarii.

Costa. Auleo Dómnne! gendarii!

Lica. Haid la casa satului!

Toți. Haidam! (Lica și feciorii imping pe Costa inainte și es toți).

Scena XII.

Trăila și Achim.

Achim. Hahaha! Tréba a eșit cu mult mai bine... Cređi acuma că te-am scăpat?

Trăila. Mare meșter ești!

Achim. Nu de-a fitea-am fost cătană... Měi, da nu veđi tu, că toți cei ce au fost cătane dintre noi, sânt mai ómeni decât alții cari au remas tot acasă?!... Și totuș ne bocim când ne duc la cătănie... Acuma poți să te culci pe cea urechiă, de grigia pețitorului.

Trăila. Acesta a pățit-o.

Achim. Până dimineța nu va scăpă din du-bele... Chiar să și scape, rușinea ce-a pățit, l'a silii să fugă de-aici, fără să-și ia remas bun... Étă și Paraschiva... Acuma ve puteți veselii... (Se re-trage 'n fundul scenei.)

Scena XIII.

Aceiași și Paraschiva.

Trăila. Chivo dragă, vėđutu-l'ai?

Paraschiva. Cum focu să nu-l vėd!... Tocmai de-aceea fugii, că mi-i rușine... Mi-a spus o fată, c'acela eră să fie pețitoru meu.

Trăila. Dă-l in păcate și nu te necăși! Pară-ți bine, că s'a întemplat așa. Acuma dóră nici tătăne-teu nu te-a șli să te măriți dup' acel taie-fugă.

Paraschiva. Dar ru 'nțeleg cum s'a 'ntemplat.

Trăila. N'avé grige. Haid să ne bucurăm și să ne veselim! İmi vine să cânt. (Cântă.)

Cruciuliță de argint,
Amėndoi ne-am potrivit;
Cruciuliță de aramă,
Amėndoi sântem de-o samă
Și la stat și la umblat
Și la ochi de sărutat
Și la ochi și la sprincene,
Ca doi porumbei la pene;
Tu năltuță subțirică,
Ca și trasă prin verigă.

Paraschiva. (Urmeză cântecul.)

Tu năltuș și subțirel,
Ca și tras printr'un inel;
Tu n'ai tată, eu n'am mamă,
Amėndoi sântem de-o samă;
Tu n'ai frați, eu n'am surori,
Pare-ți c'am picat din nori.

(Cântă amėndoi.)

Amėndoi ca doue flori,
Diminėța 'n serbători!

Achim. (Venind la ei.) Destul, destul! Fugiți că vine badea Ursuț și cum îl vėd supėrat, n'ar fi bine să ve vėđă impreună... Iute, iute!... Lăsați pe mine, c'am să dreg eu tréba și cu el. (Trăila și Paraschiva es.)

Scena XIV.

Achim și Ursuț.

Achim. Uică dragă, de ce ești așa brumat, când tot satu se veselește?

Ursuț. (Oprindu-se.) Ce grige ai tu de mine?

Achim. Da ecă num' așa, me mir.

Ursuț. Miră-te!

Achim. De bună samă n'ai vėđut ce s'a întemplat, c'atunci și dta te-ai prinde de fole riđėnd.

Ursuț. (Aparte.) Tocmai d'aceea-s necășit c'am vėđut.

Achim. A dracului păcălėlă! Auđi acolo, să vie cineva 'n pețite și s'ajungă 'n dubă.

Ursuț. (Aparte.) Șcie tot. (Tare.) De cine vorbești?

Achim. De ficioru cela pe care l'au prins ómenii, c'a vrut să fure și l'au dus la casa satului tocma-acuma.

Ursuț. Cine đice c'a vrut să fure?

Achim. Neica Efta l'a prins in hămbaru lui.

Ursuț. In hămbar?

Achim. Acolo đeu... Bagsamă a vrut să se plimbe ca țiganu din poveste... Séu dór o fi greșit drumu, că-i prost ca gardu... de cându-s nu-l vėđusem și totuș adineóră mi-a spus din fir in pėr tot, că pentru ce-a vinit in satu nost.

Ursuț. (Aparte.) Ticălosu, m'a dat de gol. (Tare.) Ai vorbit cu el?

Achim. Baș in locul acesta.

Ursuț. Și ce ț-a spus?

Achim. Că l'a trimis tată-seu aici să vėdă o fată și că părinții ei îl așteptă cu mēsa pusă. Acuma șcieu că s'or bucură ș-aceștia. Dar fie-le de bine! La ce vreu să-și mărițe fata după ori ce Vėntură-țėră, par că n'ar fi la noi destui ficiori!?

Ursuț. Ce te mesteci tu 'n tréba lor?

Achim. Bine đici! La ce-mi bag eu lingura unde nu-mi ferbe óla?! In adevėr, in loc să me bucur, ar trebui să me prindă mila, cum o să riđă de ei tot satu. O să-i mănănce rușinea tėrgului.

Ursuț. (Aparte.) Nimernicu, ce inimă dulce se face!

Achim. Așă batjocură nu s'a mai pomenit. Tóte satele-or fi pline de 'ntemplarea asta și ficiorii 'n joc or descântă tot de ei... Și erăș đic: așa le trebă. Au lăcomit la ginere bogat, acuma mėrgă la dubă să și-l scótă! Dar nu cred s'aibă obraz a merge. Cine dracu a vėđut să-ți aduci ginere din temniță?! Hahaha! Dar ride și dta!

Ursuț. (Aparte.) Auđi, afurisitu! Să rid de mine ėnsu-mi! (Tare.) Ride tu; eu n'am sufletu să rid de necasu altuia.

Achim. Șcieu, șcieu! Dta ești un om cum se cade. Nici n'ai fi făcut ca ș-aceia. Ai destulă avere și nu lăcomești la ginere bogat. Nu-i mai urit decât un om hămăsit de bani. Acesta nu cunóșce nici cinste, nici omenie și n'are nimica sfânt. Un astfel de om e fórte ticălos. Nu-i așa?

Ursuț. (Aparte.) Auđi-l ce-mi spune 'n față! Și nu pot să-i trag o sfântă palmă.

Achim. Dta taci! De bună samă, de ciudă nu poți grăi. Dar ce te amărăști pentr'un părinte ca ș-aceia? Nu-i vrednic să-ți faci o clipită rea pentru el. Tréba lui. El ș-a sėmėnat, el ș-a ară. Haid la joc și dă-l dracului! (Vrė să ia de braț pe Ursuț, dar acela îl respinge.)

Ursuț. (Mănios.) Měi, du-te 'n drumu-ți și dă-mi pace!

Achim. Apoi decă ț-i așa milă de părintele acela, ar fi bine să te duci până la el și să-l ocărești ca p'un porc de căne.

Ursuț. (Restit.) Měi!

Achim. Ș-apoi să-i dai sfatul cum să dregă ce-a stricat.

Ursuț. Cum, cum?

Achim. Spune-i să nu umble după potcove de cai morți, ci să-și mărițe fata după un ficior din satu nost; chiar sărac, numai să fie drag fetei; si să facă logodna chiar astăzi, c'aud că s'a și pregătit...

Spune-i că numai așa p^ote scăpă de rușine... Ță
vin și coriștii!

Ursut. Coriștii! (Aparte.) Atuncia eu me duc de-
aici!... (Ese iute.)

Achim. Fuge ca din pușcă... I-am pus esca 'n
urechie... (Ese.)

(Incheierea va urmă.)

Iosif Vulcan.

Epigramă.

Abinele

Cu acele

Dau — trântorii afară;

Și-un cap umflat

E vindecat --

De-o țepă furnicară.

Sofia Vlad-Radulescu.

Din credințele la nașceri.

— Din părțile Oraviței. —

Când am tractat despre credințele usitate la naș-
ceri,* am promis descrierea descântecelor ce
vrăjitorile le descântă înainte și după nașceri.

Deci fiind în poziție de a le fi adunat, îmi
iau voia a vi le descrie așa precum le audii din
popor.

Cele mai usitate descântece cu această ocaziune
sunt: descântecul de pază, de izdat, de diochi, de
friguri și de întors.

I. De pază.

Descântarea de pază se face totdeauna marția,
luând de cântătoare o frimbiă de breciri din care
măsură 3 coți și țice:

Pe cot am coțit,
Paza am sprinjit,
Pază dela améđi,
Pază de séră,
Pază dela međul nopții,
Pază din vėrsatul ȓorilor,
Pază venită,
Pază năprătită,
Pază intėlnită,
Pară mánată,
Pază cu muma codrului,
Pază cu moșu codrului,
Pază cu fata pădurii.

Ia apoi un cuțit cu care face semn pe breciri ca
cum le-ar tăcă și țice:

Nu tai brecirile,
Ci tai muma codrului,
Moșu codrului,
Cu fata codrului,
Tai tóte pezele,
Tóte năprătițurile.
Cu cuțitu le-am tăiat
Și napoi le-am inturnat.

Merge atunci în grădină, avėnd cu sine și cămașa
bolnavei și puțină făină de grău și un dărab de
pânză care este așternută lângă o buruénă numită
scėvă. Face din făină noue colaci pe degetul cel mic

* Veđi nrul 41 al »Familiei.«

dela mâna drėptă; îi pune őrăș pe pânză și pe fiecare
pune câte un crucer.}

În giurul acestora înșiră apoi brecirile și pe tóte
le ocoleșce cu cărbuni aprinși pe un vetral cu tămăe
și țice:

Pază venită,
Pază neprătită,
Țca te cinstesc
Și te dăruesc,
Cu noue colaci de grău,
Cu o pânză nouă,
Și te laș de cea bitėgă,
Să n'o strieneșci,
Să nu o pocești.

Tóte acestea le lasă apoi acolo până diminėța.
Diminėța (mercuri) merge descântătoare și vede de
cumva s'a veșteđit buruėna și din colaci őr măn-
cat-e? și decă da, atunci femeia pentru care se des-
cântă, are léc și nașce în cias bun; őr decă colacii
nu sânt mâncați, este semn reu.

Se crede că în nóptea aceea vine o insectă
nėgră numită »pază« care mănăncă din colaci și róde
rădėcina buruėnei și prin această făcėndu-i-se indestul,
nu mai poceșce pe bolnavă.

Cămașa se dă spre îmbrăcare femeii celei ce
pătineșce, őr cu brecirile se incinge, inse pánza și
crucrii rămân descântătoare de léc și pentru oste-
nelă.

II. De izdat.

Venind la patul bolnavei, își face cruce de 3
ori și țice:

Crepi izdate necurate odată,
Crepi izdate necurate de doue ori,
Crepi izdate necurate de trei ori,
Crepi izdate necurate de patru ori,
Crepi izdate necurate de cinci ori,
Crepi izdate necurate de șapte ori,}
Crepi izdate necurate de șeptedeci de ori șapte
Și să fugă netrebnicu,
Ogrisitu,
Urțu,
Izdatu,
Din cap, din mâni,
Din vėni,
Din picioare,
Din inimioare,
Din jigiricioare,
Din fiere,
Din putere,
Din creșcet pân în degețele,
Ieși din tóte incheeturile
Și să apuci pădurile,
În codri muți și surđi,
Unde nu-i ieșchie (așchie) sărită,
De voinic tăiată,
Nici glas de cocoș,
Să se ducă în petri mușchiate,
Ne mai umbrate.

III. De diochi.

Când incede, descântătoare își face cruce fă-
cėndu-ș și femeia bolnavă de 3 ori. Apoi suflă peste
capul bolnavei și țice:

Nu suflai sufletu,
Numa suflai deochėtu,
Din creii capului,
Din nervii obrazului,
Din sgărcile nasului,
Din ficăței,

Din rarunchiei,
 Din tot sângele ei.
 De o fi diochetă,
 De ochi măfoși,
 De ochi negri,
 De ochi verđi,
 De ochi de 99 de feluri,
 Napoi ca să 'ntorcă,
 Tôte diocheturi,
 Tôte mirături,
 Și tôte pocituri;
 De o fi deochet de nevestă,
 Peptul să-i plesnescă,
 Laptele să-i pornescă;
 De-o fi deochetă de un voinic,
 Pantecele să-i plesnescă;
 De o fi de fată mare,
 Pêrul să-i pice,
 Ochi să-i împânjenescă,
 Buzele să-i pișcănescă,
 Să nu se mire de N.
 Să se mire de ei,
 Cum o să facă,
 Cum o să petrecă,
 Să se mire de staticot,
 Cu barbă-i cu tot,
 Cu un cal șchiop,
 C'o sarcină de drog,
 Cu o străcătore* de caș roș
 Și el așa trigă:
 »Hai la caș roșu (de 3 ori)!»
 Cine-l auđiă
 Surđiă,
 Cine-l vedea
 Orbiă,
 Cin gustă
 Crepă,
 Să crepe tôte diocheturi,
 Tôte mirături,
 Tôte năprătituri,
 Tôte pocituri.

Apoi îl udă cu limba pe frunte și scuiând jos și
 ăice mai departe:

Cum îș linge oia melul
 Și vaca vițelul,
 Așă spël eu pe N-
 De tôte diocheturi,
 De tôte mirături,
 Cu limba-l spëlai
 Și la pământ îl lăpëdai.

Calcă apoi scuiatul cu piciorul și ărăș ăice:

Să se așede tôte diocheturi,
 Cum se aședă pământul,
 Sub lume sub țeră
 Și sub tôte care.

Așă ca să așede tôte durerile, tot diochetul
 dela N.

Și să remănă
 Curată,
 Luminată,
 Maica Măria,
 Cum a lăsat-o,
 Că ea pe mine m'a indemnat,
 De cu suflet i-am suflat,
 Cu limba o-am spëlat,
 De diocheturi,
 De mirături.

* Străcurătore prin care se strecără laptele incheat.

Lângă pat jos in nemijlocită apropiere a scui-
 patului, ba uneori și peste scuiat, face pe pământ
 cruce și ăice:

Cine s'o află
 Să măsore cerul de nalt,
 Pământul de lat,
 Acela să mai pôtă diochiă pe N.

IV. De friguri.

Luând un ou îl sparge la capul cel mai gros in
 care scuiă bolnava și tăind din fiecare unghie atât
 dela mâni cât și dela degetele dela piciore și pune
 câte un dărăbel in el.

La apoi un iț¹ părăsit măsurat după mărimea
 bolnavei, îl face motchiță² și îl pune peste spărtura
 de ou.

Apoi luând un fir de mătură cu care mestecând
 in ou ăice: Cum se mătură gunoiul din casă, așă să
 se măture florile, tremurile și frigurile dela N.

După tôte acestea luând oul îl duce la o proptă
 de gard și ingropându-l ăice:

Când din ăst ou pui va mai inviă,
 După cloță o plecă
 Și cloța or plecă
 Și de mâncare le-o da
 Și puii or mâncă,
 Cu piciore or umblă,
 Cu ochii or vedé,
 Cu aripi or sburá,

atunci șă mai vină frigurile, florile, tremurile dela N.

Ițul îl duce și-l pune unde se despart drumurile
 și ăice: »Cum se despart drumurile, așă să se des-
 partă de N. florile, tremurile și tôte frigurile.

V. De intors.

Temându-se cineva ca nu cumva prin vre o
 vrajă să-i vateme, femeii bolnave îi ia cămașa și o
 duce la descântătore spre a-i descântă de intors.

Descântătore luând cămașa o întorce in con-
 tinuu și pe față și pe dos până descântă și ăice:

Cine o fi făcut cu una,
 Io-i intorc cu doue,
 Cine o fi făcut cu doue,
 Io-i intorc cu trei (până la noue)
 Cu noue noi,
 Cu nouedece de boi,
 Indêrêt napoi.
 Și mai infocate
 Și mai piperate,
 Tôte făcături,
 Tôte mânături,
 Tôte unsuri
 De o fi uns,
 De o fi pus
 Vrăji pe N.
 Napoi să se 'ntorcă
 De o fi mânat de străin
 Din vecin,
 Napoi să se 'ntorcă;
 De o fi din hale,
 Léc să slobodă,
 De o fi dela Dumneđeu,
 Mila să-și întorcă.

Și in fine ăice:

Să se 'ntorcă
 Și mai infocat

¹ Ițe se numesc niște fire prin care ca prin spată se
 țese pânza. ² L'adună pe degete.

Curios mijloc de călătorie în America.

Și mai mâniat
Beteșugurile,
Visurile rele,
Visurile grele dela N.

Aurel Iana.

Cer și pământ.

— De Camille Flammarion. —

Lopata brăzdă apa la distanțe regulate; după fiecare lovitură în apa adâncă și liniștită, noi făceam un pas înainte. Brazdele de apă dispăreau apoi în urma noastră.

Luna plină revărsa peste tot cerul o lumină tare, pe lângă care stelele deveniau palide de tot. Iupiter și Vega cu toate aste se mai țineau, luminau și ele cerul cârpit ici colo, cu câte o stea. Lumina lor se reflectă pe ape... Marea era lucie ca o oglindă; aerul căldicel abia din când în când era mișcat d'un slab vânt ce bătea din spre miez-de-noapte.

Mont-Saint Michel, în pregiurul cărui ne plimbam cu barca, se desvêlia în contururi negre și nehotărâte din luciul mării și de sub înălțimea tărâilor; în fiecare moment ne înfățișă câte un nou peisaj. Acum inse ni se arată vederei cetatea cu turnurile ei din evul mediu, treceam puțin înainte și se ridicau ca niște chimere din mare ruinele zidurilor și-a turnurilor de strajă, dădeam la dreapta și vedeam mulțimea treptelor de granit cari păreau a legă apa cu cerul; ne făceau apoi semne arborii cu coronele lor mari ce se legănau în dreapta și în stânga; ér când ne îndreptam, ni se înfățișă întregul contur al cetății, al acestei mare opere de arhitectură, cu vîrfurile ei fantastice și arcurile îndrăznețe.

Razele lunii și-ale stelelor se frângeau pe gemurile cetății și impregiurul bărcii noastre la fiecare lopățire se aprindea schinteia electrică a mării, ca să se stingă apoi de îndată.

Cum plutiam așa d'asupra apei, liniștea și tăcerea naturei părea a ne umplé ca un somn ddeiesc sufletele. Stânca de granit, incongiurată de lumină, părea a face și ea parte din visul nostru.

Eram singuri, incongiurați de noapte și tăcere; luntrea noastră plutia cu iutelă d'asupra stâncilor pe cari înainte de reflux le urcasem pe jos și cu multă osteneală, când ne-am coborit din mănăstire pe țermurile din pregiur. Acum întreaga insulă era acoperită de apă, excepție făcând acel pod ridicat de prosția omenescă, ca să cobore marea creaturilor originale ale feudalismului la trepta făpturilor de toate dillele ale vécului modern. Pretutindeni, până unde numai ochiul putea să pëtrundă, nu se vedea decât marea, numai marea și cerul.

Vorbiam incet, ca și când ne-am fi temut să conturbăm prin vorbirea noastră farmecul momentelor ce sburau, momente ce păreau că ne pun sufletul tot în mai multă armonie cu lumea esternă.

— Nu crești, îmi dișe Sofia, că sînt simțiminte pe cari nu le poți exprima prin cuvinte, ci numai prin cântece. Nu simți că aceste sentimente ne ating sufletul ca o melodie, ca un cântec ce trece?

— Ah, respunsei, te gîndești că o adevărată femeie: plăcut, gingaș. Sînt convins ca în acest moment ai și îngănat în tine acel cântec.

— Așă-mi pare că-mi deșteptă suvenirul din Cîng-Mars.

Ascultă care anume parte:

Nuit splendissante et silencieuse
Ah! verse en mon coeur

Dans tes profondeurs, nuit delicieuse,
Les astres en feu
Dorment dans l'ether bleu.

Ș-apoi partea următoare din operă:

Une brise pure,
Un vague murmure,
Sous le ciel clair
Glissent dans l'air,
Sans eveiller la tranquille nature.

— Ceva mai potrivit nici nu poți să-ți alegi, dișei. Ascultându-ți vocea, par că aș auzi și eu aceea musică încântătoare, și-mi vine să me adăncesc cu totă gândirea în suvenirul ce mi-a lăsat aceea melodie. În versurile aceste nu este nimic deosebit și totuș ele hotărît îți inspiră o cugetare frumoasă și musica ce le acompaniază le dă un farmec nespus de dulce. Trebuia ca versurile să fie scrise pentru musică, și nu invers, musica pentru ele.

Astfel trebuie să fac unele observațiuni asupra lor.

A cântă:

Stelele dorm în eterul albastru

de sigur se pôte scusa, nu inse a se și crede, căci este o ereție a dișei, că etherul este albastru. Dar în fine, musica face să dispară multe greșeli ce se găsesc în text.

Așă-i! Sînt momente când omul începe să îngâne cântece, când câte o doină dulce dă aripi gândirei noastre!

Barca se apropiă spre malul dorit, de unde voiam să privim întreaga panoramă. Veni inse d'odată un curent de valuri care ne depărtă de țerm, pe marea liberă și întinsă. Simțiam și mai mult singurătatea aici.

Lopățaișii noștri erau la celalalt capet al bărcii, astfel că noi ne puteam lăsa cu atât mai mult visăriei.

— Sîntem departe de țerm? — întrebă Sofia.

— La câteva kilometri, respunsei.

— Și tot acest loc, înainte de asta cu câteva ore era pământ uscat?

— Da! Este aici o întindere cam de douăzeci și cinci de mii hectare, care acum e apă, mai târziu va fi uscat. Îmi aduc aminte că odată am făcut socotelă și am aflat, că luna și sôrele atrage spre sine, în trei ore, două miliarde cinci sute treizeci milioane metri cubi de apă, seu cu alte cuvinte, că în acel timp în care noi am ajuns aici, refluxul a adus aici două mii cinci sute miliarde kilograme de apă.

— Care este aceea putere de atracție, și cum s'ar puté ea esplică?

— Acésta este puterea și legea naturei. Dăcă ar simți și ar ști să înțelegă apa mării puterea care când o umflă, când o face să scadă, pôte că ar ști atunci să ne spună și noue care este aceea putere tainică cărei ne supunem cu toții. Dar simte ore fluturului care este aceea misterioasă putere ce-l mână în flacăra luminei și-i arde aripele? Tot așă și noi, urmași ai lui Adam, nu sîntem ore supuși unei puteri pe care nu o înțelegem, și care dela crearea Evei își exercită puterea asupra noastră și neîntrerupt lucrăză pentru susținerea némului omenesc... Puterea de atracție domneșce asupra întregului univers. Atomele se caută unele pe altele, și se întênesc, se unesc. Multime de luni se învêrtesc în nemăsurabilul spațiu și se simt unele pe altele. Zădarnic este un spațiu atât de imens între ele, tendința de a se întêlni nu slăbeșce în ele... Ore acésta tendință de unire nu are ea un nume mai frumos?...

Până ce ocoliam cu barca insula, luna se ridică tot mai mult pe bolta cerescă, până ce ajunse sus de tot. Ne veni în minte ca să ne urcăm sus în mănăstire și să vizităm, la lumina lunii, această cetate care abia s'a schimbat dela XI Ludovic încoci.

Ne urcărăm și ore îndelungate am privit locul de călugări, în trecut fosta cetate a cavalerilor viteji.

Depart de lume și aproape de cer, ne gândiam la cei ce stătură aici înainte de asta cu o mie de ani, la călugării evului mediu și la cavalerii timpurilor feudale... Au trecut acele vremuri și cu ele o epocă dintre cele mai bogate a istoriei.

Numai luna este ș-acuma tot aceea care a luminat atunci... Viața mi se pare ca un fluviu, nimic nu rămâne din ce e pământesc, decât dor acea matcă pe care s'a strecurat atâtă silă de om.

Cum coboriam jos în spre oraș, observărăm că apa mării se retrage și ea, își părăsește lăgănul ei stâncos. Eterna schimbare își continuă munca sa. Flusul schimbă ce a făcut refluxul și mâne refluxul va urmă să ne arate oscilația mării.

— Ce liniște, ce tăcere, țise Sofia. Cât de mult se poate simți aici, că pământul este o stea a cerului și că puterea de atracție ne ridică în ceruri.

În acest moment la marginea orașului se deschise cu repeziune ușa unei cărciumei, lumina galbenă din intru se vedu în strada întunecată. Se auzi un sgomot, o gălăgie mare, amestecată cu injurături. Fiérelle sălbatice cari sar asupra prădii lor n'ar pute să facă un sgomot mai mare.

Eră adnnare electorală.

— Puterea de atracție ne lăgână plăcut: viața este în cer... Ce să se gândescă inse omenii la asta!

— Priveșce, Sofio, aceștia sunt concetățenii noștri cari fac politica... Oare nu este și acesta flux și reflux?!

— Ai dreptate, tocmai așa e. Dar ei nu se gândesc la asta. Petrec după cum îi taie capul.

— Cât me priveșce, adăogă Sofia, stringându-me mai tare de braț, mie-mi mai place cerul. Să rămănem pe el.

Ioan Russu.

Fosforul și cugetarea.

Fisiologul american W. C. Atwater studiază în »Century Magazine« o cestiune care pare încă că este reu cunoscută: cestiunea alimentării cerebrale ș-a sorgintelor energiei intelectuale.

Mulți, țice dănsul, cred că activitatea mintală este strîns legată de cantitatea de fosfor asimilată de creieri. Acastă părere pare că se întemeiază pe aflarea în materia cerebrală și nervoasă a unor elemente grase fosforate, precum protogona, lecitina etc. S'a conchis de aci, că acțiunea mintală dă naștere la o consumațiune de fosfor, și că, prin urmare, alimentele cari au mai mult fosfor său trec ca atari, cum este peșcele, sînt în particular proprii pentru a repară puterile cerebrale. Se vedă adesea medici, chiar dintre cei mai distinși, că primesc acest mod d'a vedé ca un fel de axiomă; ea servă țilnic la un mare număr de șarlatani pentru a propagă prin anunțuri, ca alimente reparatorii creierilor, diverse compozițiuni cu fosfor.

Cu tôte acestea, este incontestabil că elementele constitutive ale țesăturilor cerebrale și nervoase nu se deosibesc, chimiceșce vorbind, de elementele cari intră în compozițiunea altor țesături și nu conțin

de loc fosfor. Numai repartițiunea diferă. Elementele grase fosforate se găsesc în alte regiuni decât acelea al creierilor și 'n mare abundență. Cerebrina, care este produsul cu adevărat caracteristic al țesăturii cerebrale, nu conține nici urmă de fosfor. Astfel, fiziologii și chimiștii cu adevărat autorizați n'au voit nici odată să admită că fosforul pôte să fie mai strîns legat de activitatea cerebrală său indispensabil ei decât carbonul său azotul său ori-ce alt element al țesăturilor animale și vegetale.

Acastă inse nu împedică ca tôte lumea să repete renumita frasă germană: Ohne Phosphor keine Gedanke (fără fosfor nu este cugetare), și să dăm la fiecare pas peste convingerea mai mult său mai puțin bine definită, că cugetarea procede fosforului. Ideia cea mai respândită în această privință este că activitatea creierilor trebuie să fie însoțită de un fel de fosforescență a organului. Frasa precitată a avut în adevăr partea sa cea mai mare în respândirea acestei prejudecăți. Ceea ce inse este curios, este că nici chiar nu se șcie esact care este autorul acestui dicton.

Cea din urmă edițiune a Enciclopediei englese o atribue lui Buchuer.

»In ceea ce me priveșce, țice fiziologul american Atwater, acest dicton aparține lui Moleschott, care l'a formulat în cartea sa »Lehre der Nahrungsmittel« (Teoria alimentelor), acum patruzeci de ani. El eră atunci profesor agregat (docent privat) la universitatea din Heidelberg, și se șcie că estrema cetezanță a doctrinelor sale a trebuit să-l facă să-și părădă dreptul de profesor; ceea ce-l puse în pozițiune să se ducă mai înteu la univesitatea din Zürich, apoi la Turin și în fine la Roma, unde avu în curând un rol politic însemnat ca senator și ca ministru.

»Mai mulți fiziologiști, amici ai sei, îmi spusera încă de mult, că scopul lui, formulând renumita sa frasă, fusese mai cu sémă d'a înțepă pe adversarii sei, de a deschide câmpul cel mai întins discuțiunilor și de a da cugetării atributele unei funcțiuni ale materiei organizate. Ênsuș a convenit la acastă, într'o vorbire ce am avut cu dănsul acum câțiva ani, adăogând că n'a voit nici odată să țică că activitatea intelectuală este specific legată de consumațiunea fosforului. Și de fapt, tôte scrierile sale d'atunci protesteză în contra unei asemeni interpretațiuni.

— Dar șcii, îmi țise el suridend, cari sînt cu-vintele cari fac avere! El voise să lovescă în imaginațiunea mulțimei, și isbutise mai mult decât sperase. În sensul acesta: Ohne Phosphor keine Gedanke — fu o trăsură de geniu.

Cât pentru ideia atât de respândită că peșcele este cel mai bun aliment al creierilor, căci carnea lui conține mult fosfor, fiziologul american Atwater n'o crede de loc întemeiată.

O lungă serie de analize, făcute în laboratorul seu, îl pune în pozițiune să declare că nu este mai mult fosfor în carnea peșcelui decât în carnea celorlalte animale.

Dacă este adevărat că peșcele este un aliment în particular sănetos pentru omenii cari lucrăză cu mintea și cari de ordinar fac puțin esercițiu fizic, acastă provine numai din causă că peșcele este mai puțin gras decât celelalte cărnuri. Sir Henry Thomson afirmă acastă într'un mod espres și recomandă peșcele omenilor de biurou, »pentru că el conține în mai mică proporțiune decât carnea propriu țisă elementele de nutrițiune, cari nu se asimilează nici odată în mod complet fără muncă fizică.«

Scrisore din Bucovina.

(Societățile academice române: »Bucovina« și »Junimea.«)

La universitatea din Cernăuți există de un an două societăți române academice. Trebuie să salutăm asta numai cu plăcere, că există la universitate atâta înțelegință română, ce poate da naștere la mai multe asocieri. La Germani și Francesi nici nu-i altfel. Ori ce universitate din Germania sau din Austria numără mai multe societăți academice germane. Asemenea aflăm și la universitățile din Franța și Belgia. Aicia nu se găsește nimenea, ce ar lua de reu existența a mai multor societăți academice. Ne umple deci de mare bucurie, când observăm, că și la universitatea din Cernăuți există mai multe societăți române. Am comite o greșelă foarte mare, decât ne-am abate dela ideile din Germania și Franța. De ideea asta se ține și înțelegința română din Cernăuți, care la concerturile aranjate de amândouă aceste societăți săptămăna trecută a participat în număr foarte mare, neprotegând nici pe una contra alteia. Și omenilor de stare nici se cade, să se amestece în trebile tinerilor. Ei să tacă, cum vor și mai bine; noi bătrânii putem fi numai destructivi în amestecul nostru, căci nu mai pricepem tineretul, având a ne lupta cu grije și nevoi pentru existență; dară societățile ar face mult reu, decât ar face politică, căci neavând ca tineri încă nici o îndatorire către stat, nu pot deci exercita nici un drept politic.

Una din aceste două societăți române se cheamă »societatea academică română Bucovina«, care săptămăna trecută a dat mai întău concertul seu festiv în pavilionul de ărnă al hotelului Weiss. Tot pavilionul ăra plin de publicul român adunat din Cernăuți și din împrejurime, cum și de reprezentanții societăților academice ale diferitelor nații aflătore la universitatea din Cernăuți. Intre oșpeți salutăm cu mare plăcere presința domnișorei de Reus, care înzestrată cu un patriotism rar, a binevoit de a onora concertul cu presința sa.

Adunarea avea o înfățișare cu totul marțială, ceva cu totul neîndatinat la adunările tinerilor noștri, unde sântem deprinși de a-i admira ca diplomați și parlamentariari incușiți. La capătul fiește-gării mese întinse ședea câte un student înarmat cu o sabiă vechiă universitară din evul mediu, bătând cu ea pe măsă și poruncind tăcere seu cum se dice în limba strămoșescă: silentium. Un echipiu mic de tot roșu, așa numit cerevisia, brodat foarte frumos cu inițialele societății și ornat cu frunze de viie acoperiă capul lui sever și un tricolor mare și lat inveliă pieptul lui, pe când pe la șoldi spëndură o tēcă lată, dela sabia cea antică universitară, ce o ținea o mână imbrăcată într'o mănășă albă mare de un cot și mai mult. Cine-i acela, care s'ar opune comandamentului acestui student român voinic? Cel mai infricosat părea să fiă »vulpanul«, comandantul vulpoilor, adecă studenților nou intrați în asociație. Peste cerevisia lui stătea mai și o cōdă lungă de a unui vulpe. El ținea un regim foarte strict cu vulpii sei. Ceialalți membrii ai societății academice române aveau pe cap un echipiu roșu de rënd brodat numai cu inițialele numelui societății.

Societatea studentescă română »Bucovina« a făcut o foarte bună impresiă asupra publicului român, care a fost încântat de disciplina și patriotismul devotat național al membrilor societății. Când se into-

nară cântecele festive »Latina ginte« de V. Alecsandri și »Tricolorul«, publicul devenise și mai însuflețit de însuflețirea patriotică marțială a tinerilor. Aușind cineva cântând cântecile aceste românești cu comăndele stricte cu sabii, și acompaniate de tineri uniformăți, îi viniă numai decât a crede, că acești tineri știu nu numai a vorbi, ci a și implini cele dișe, și că aicia nu-i ca ori unde, că totul rămăne la simplă dela mare patriotică, ce în urmă nu ajută, dar nici nu strică.

Cu mare însuflețire fu desfășurată programa concertului de tineri. Dl stud. iur. Nicolau de Preda desfășură într'o orație bine simțită programa societății, ce fu primită foarte călduros din partea înțeleginței române. Președintele societății dl stud. iur. Constantin Vorobchevici sa lută pe oșpeți și societățile academice străine vinite la concurs. Pe când dl Preda vorbiă despre Trăian și programa societății române, dl Vorobchevici istorisi originea și scopul ei, recomandându-o publicului român și oferind amicetă celorlaltele societăți academice străine, care pe rënd respunseră în termine foarte binevoitore; dl stud. iur. Teleanu salută pe rectorul universității.

În partea neoficială a concertului, condusă de comisarul superior c. r. financiar dl dr. St. Cocinșchi, încântă dl stud. iuris Feléga cu o doină foarte frumos cântată.

Patru zile mai târziu serbă societatea mai vechiă academică română »Junimea« serbarea aniversării a XII-a a fundării sale tot în același pavilion. Tot acelaș public asistă serbării »Junimii.« Președintele anului trecut dl Eudoxiu baron de Hurmuzachi raportă asupra activității societății în anul trecut, primit fiind foarte călduros din partea publicului, Nou alesul președinte, stud. iuris Teofil Gramatovici desfășură apoi programa anului viitor al societății. Apoi dișe dlui: »Mai ales trebuie să fim pătrunși de convingerea aceea, că noi urmașii aceluia popor bastinaș, carele cel dintău s'a ivit în istoria acestei țerișore ca întemeiător de ordine socială și de instituțiuni culturale, avem și o datorie: de a nu rămăne nici în present cu privire la aceste aspirațiuni legale în urma altora mai apoi veniți. Ci mai virtos să ne dovedim acum de tineri ca luptători destoinici și capabili pentru realizarea intereselor de viață culturală romănescă. De aceste convingeri a fost și trebuie să fie pătrunșă și de acuma înainte societatea »Junimea«, decât voiește să purcedă și în anul viitor pe calea cea mai firăscă, legală și amăsurată cu referințele timpului, din care se recruteză ea. Dară și mai mult! Ea trebuie să desvōlte cu tot adinsul în sinul ei și acele virtuți, cari mai cu sēmă corespund individualității sale naționale.

»Privind la momentele cele mai însemnate din trecutul nostru, aflăm cumcă légănul, în care s'a zemeslit mai întău viața noastră cea națională a fost patria noastră cea iubită. La sinul ei s'a nutrit și s'a întărit mai întău conștiința de sine și dorința unei culture naționale a Românului; de aceea inse a fost și o urmăre firăscă, decât cuvântul seu cel dintău »Deșteptă-te Române« a fost totodată și devisa lui de îmbărbătare în lupta pentru salvarea patriei sale scumpe.«

Dl Bendevschi, vicepreședintele societății, salută în limba germană pe reprezentanții universității și pe celelaltele societăți academice străine.

Dl Băleanu salută pe reprezentanții societăților române și invocă memoria bărbatilor mari din țēră cari au deșteptat românismul în Bucovina.

Dl archimandrit Călinescu răspundând, dișe, tinerii sânt avantgarda lor, care merge înainte,

reia bătrânii îi urmăzează spre apărare cu esperințele și prudența bătrâneții.

Urmare apoi responsurile societăților academice străine, cărora le mulțămii stud. iur. Isopescul în limba germană.

Fiind timpul înaintat, se alege de președinte ospitar dl archimandrit Călinescu, care conduse partea neoficială cu un tact rar. Dintre orațiile ținute în partea neoficială era cea mai interesantă a dlui De-seanu, stud. teol. și originar din Bănat, care a atras multe aplauze din partea adunaților. Forțe interesant a fost citirea fôei umoristice »Broscoiul«, care a fost redigată forțe bine.

Dionisiu O. Olinescu.

Cum se călătorește în America.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

În America de mijloc și în deosebi în pădurile sălbătice ale statelor unite, călătoria e însoțită de așa multe pedece, încât ni se revocă în memorie călătoria din evul mied.

În nemărginitele deșerturi, păduri, mocirle, se află tot felul de animale sălbătice, hoți, cari țin pe călători în frică neconținută.

Șosele practicabile nu sânt, căli ferate se află numai prin ținuturile mai impoporate, ba și comunicațiunea poștală se estinde numai la depărtări mai mici. Ômenii dară numai în societate pot să întreprindă călătorii. Cincișeci șeseșeci de ômeni se adună și formeză o trupă. bărbații își cumpără muli, er femeile, mai ales cele mai bătrâne, se aședă într'un fel de lectică, pe care indigenii o iau în spate și astfel transporteză publicul, er alții bagagele.

Chiar și preoții se transporteză astfel dintr'un sat în altul.

Ilustrațiunea din nr. prezintă ne înfătoșeză o asemenea trupă, în care damele fac călătoria în modul ăis.

I. H.

B o n b ó n e.

La teatru.

Actorul A.: Vii de seră la cafea?

Actorul B.: De bună sémă; astăzi mor în actul al doile.

Actorul A.: Ce om fericit! Eu numai în al cincile me 'nsor.

*

Greșelă de tipar!

Intr'o gazetă ôre-care citesc următorea rectificare:

»Am anunțat în numărul trecut, că la Dorohoi s'a impușcat o camerieră din desperare de dragoste; acéstă șcire trebuie rectificată astfel: faptul nu s'a întâmplat în Dorohoi, ci în Severin; n'a fost o camerieră, ci un dorobanț; nu s'a impușcat, ci s'a spen-zurat, și nu din desperare de dragoste, ci pentru niște datorii.«

*

Un prieten spunea unui bancher care dăduse faliment:

— Ce ai să spui, dragă prietene, creditorilor dtale când îi vei întâlni?

— Dar nu-i voi mai întâlni, căci ei merg pe jos, er eu în trăsura.

*

Amorul e ca și o supă: cele dintei linguri sânt t otdeauna pré ferbinți, cele din urmă pré reci.

Literatură și arte.

Șciri literare și artistice. *Carmen Sylva* a publicat la Bonn o lucrare nouă; titlul acesteia e: »Vom Amboos.« — *Dl Stefan Hepites* a publicat la București al treile volum din »Analele institutului meteorologic.« — *Bustul lui Eminescu*, făcut din teracotă de sculptorul Marinescu, s'a aședat săptămâna trecută marți în sala de jos a Ateneului din București.

Triodul cu litere latine. Dilele acestea va apăre la Blaș prima edițiune din Triod tipărit cu litere latine. Conține 60 côle de tipar și costă un exemplar legat în piele 10 fl., legat în pânză 9 fl., nelegat 6 fl. 50 cr.

Rentabilitatea economiei de vite în exploatațiunea mare. Sub acest titlu a apărut la Brașov-București o broșură, care conține trei conferințe ținute la universitatea din București de dr. George Maior, profesor de agricultură la școla de Ferestrâu, absolvent al facultății de litere și filosofie și al școlei normale superioare din București, fost elev al școlei înalte de agronomie și al universității din Berlin și Halle a S.

Gramatica limbii româneșoi (Sintacsă. Etimologie. Fonetică. Stil) întocmită în doué cursuri concentrice pentru școlele poporale, de Ión Dariu, învățător la școlele centrale rom. din Brașov, a eșit de sub tipar acolo. Cursul I. Pentru an. al 3-lea și 4-lea de școlă. Ediția II, revădută, corectată și înavuțită. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu în Brașov. 1890. Format 8° de 80 pag. Prețul 25 cr. La compunerea acestui opșor didactic, autorul a căutat să se țină strict de povețele pedagogiei și didacticei de ađi, având în vedere dispoșițiile normativului nostru școlar, cerințele planului ministerial și impregiurările, în cari pôte prosperă învățământul la noi.

Teatru și musică.

Șciri teatrale și musicale. *Dra Elena Teodorini* este angajată pentru stagiunea carnavalului la teatrul Costani din Roma. — *La Tergu-Jiu* jôcă trupa lui Marinescu, care e bine spriginită din partea publicului. — *La Craiova* trupa română de operete face progres, în care esceléză dra Galușcă și Odisean și dl Tânăsescu.

Teatrul Național din București. În săptămâna trecută s'au jucat piesele »Prima schinteie« și »Cismulița«, amândoué localisate de dl Malla. Direcțiunea teatrului a trimis drei Bărsescu la Viena rolurile în româneșce din Otello, Heros și Dama cu Camelii spre a le studiă. Dra Bărsescu, scrie »Românul« va veni în București în luna ianuarie să dea pe comptul seu câteva reprezentațiuni la Teatrul Național, cu trupa română. Opereta română a început șirul reprezentațiunilor sale cu »Fiica mamei Angot«, care s'a jucat de vr'o trei ori, cu succes de mijloc. Artiștii și mai cu samă dșora Kaiser, dnii Iulian, Hasnaș și Catopol au fost aplaudați și rechiemați în dese rânduri. S'a pus în repetiție piesa »Nôptea de 30 iulie« (Roger la Honte) de Jules Mary.

Artiștii români sânt siliți să ia lumea 'n cap, pentru că acasă nu sânt spriginiți; er decă vine un străin, chiar cu talent mediocru, lumea bucureșcănă îl întimpină cu entusiasm. Astfel, pe când Teodorini, Gabrielescu, Bărsescu etc. au trebuit să mERGă în străinătate: săptămâna trecută un conțonetist francez, Paulus, a fost primit cu ovațiuni de lumea naltă din București. Pré bine scrie »Fânt. Bland.« (format mare :) Conțonetști am avut și noi, buni. Cum îi priviați și ce fel îi socotiați? Și de-ar ieși unul mai

bun ca Paulus dintre români, cum l'ați primi? Păcat național. Tot ce e străin, e vrednic d'admirație — cred toți românii, și tot ce e românesc trebuie luat sub beneficiu de inventar, până va începe să fie socotit ca un incident supărător și apoi criticat. Și lumea mare — caimacul societății — merge în fruntea ciredei care înlocuește judecata printr'această păreră sumară. Dovezi sînt multe de tot, — toți artiștii români risipiți prin lume, plecați din țeră unde erau luați peste picior și unde lumea, mare și mică, par că se miră de obrăznicia ce aveau d'a voi să jöce tragedii, să cante opere séu să fie musicanți. Când fac furori prin străinătate, începem să ne lăudăm cu dênșii. Dăcă vin în țeră, alergăm la ei. Inse nu pentru că sînt români, ci pentru că vin cu aureola orbitore pentru noi a succeselor din Paris, Viena, Madrid, Italia séu America. D'aceea n'avem nici odată să propășim serios; d'aceea singurul eveniment artistic al unei săptămâni pöte să fie debutul unui Paulus, ba chiar și-al altuia mai prost decăt dênșul. Când ne vom vindecă d'acest păcat național, așa de stupid?»

Reuniunea română de cântări din Sibiu a aranjat luni, în 11/23 decembrie a. c. un concert în sala reuniunii de musică de acolo (Pămëntul mic nr. 1) cu următörea programă: 1. „Nöptea“, cor de bărbați de F. Schubert. 2. Doue cântări pentru o voce de bas cu acompaniare de piano de R. Schumann: a) »Rosa mea«; b) »Tu ești cum este crinul.« 3. Coue cântări pentru cor micst: a) »Ave verum« de Ioh. Mich. Haydn. 4. Doue cântări pentru o voce de sopran cu acompaniare de piano: a) „Princesa“ de Edvard Grieg; b) »A fost odat' un rege« de A. Rubinstein. 5. »Cu adevërat deșertăciune«, cor de bărbați de G. Dima. 6. »Călugărul din Pisa«, baladă pentru o voce de bas cu acompaniare de pian de C. Loewe. 7. Doue colinde întocmite pentru cor micst de G. Dima: a) »O ce veste minunată!«; b) »Dömnice Isuse Cristöse.«

Biserică și școlă.

Majestatea Sa a dăruit bisericii gr. orientale din Toghëș 150 fl.

Serbarea Vulcan la Beinș. Societatea de lectură »Samuil Vulcan« a tinerimei știudiöse dela gimn. sup. gr. cat. din Beinș a aranjat o ședință festivă publică în 25 decembrie a. c. în sala cea mare Pavelenă în memoria fondatorului episcop cândva Samuil Vulcan, cu următörea programă: 1. »Nopti întregi« vals de Carol Decker, piesă musicală esecutată de corul instrumental, sub supraveghierea dlui prof. V. Borlan și conducerea maestrului de capelă St. N. 2. »Cuvënt de deschidere« rostit de dl director gimnasial Ioan Butean. 3. »Marșul cântăreților« de G. Porumbescu esec. de corul vocal sub conducerea dlui prof. Tr. Farcaș. 4. »Peneș Curcanul« poezie de V. Alecsandri, declamată de V. Pop stud. cl. VIII. 5. »Potpouri Bănățeni« depuse pe note de St. Nagy, esec. de corul instrumental. 6. »Des Sängers Fluch« von L. Uhland, decl. de I. Segescu stud. cl. VII. 7. »Serenada« poezie de Eminescu, compusă de T. de Flondor, esec. de corul vocal. 8. »Rachel siralma« poezie de Ioan Arany, decl. de V. R. Oros stud. cl. VIII. 9. Sarolta csárdás de St. Nagy, esec. de corul instrumental. 10. »Vespasian și Papinian« dialog humoristic de I. Negruzzi, predat de G. Lupșa stud. cl. VIII și Corn. Meseșan stud. cl. VII. 11. »Jale« poezie de Bolintinean, compusă de I. Mureșan, pe cor bărbătesc de Mártonffy, esecutată de corul vocal. 12. »Cuvënt de închidere« rostit de dl prof. V. Stefanica

conducătorul societății. 13. »Nöptea« de F. Schubert, esecutată de corul vocal. 14. »Marșul lui Mihai« depus pe note de Stef. Nagy, esecutat de corul instrumental. Dl director I. Butean a deschis ședința prin un discurs escelent demn de ori și ce stenograf și de păstrarea lui în bibliotecile nöstre. Spunënd pe scurt biografia nemuritorului fondator al gimnasiului episcopului Samuil Vulcan. Caracterisând trei categorii de ömeni: unii cari se nasc și mor; unii cari se nasc, vegetöză și mor; ér unii se nasc, trăesc și nici odată nu mor, ci numai adorm. Intre acești din urmă anumerând și pe fericitul fondator. Tinerimea s'a produs förte escelent obținënd aplausele publicului. Cu deosebire a escelat în predarea dialogului: Cor. Meseșan. Ședința se închise prin rostirea dlui prof. și conducător al societății V. Stefanica care a fost de un caracter scientific. Publicul se depärtă ducënd cele mai dulci suveniruri cu sine. Bucurați-ve umbre märețe, cari știți a ve implini datoria așa precum o poșteșca acea dela voi: Döeu, biserica, patria și națiunea!

✓ **Sfintire de biserică 'n Selagiu.** La 24 noiembrie s'a sfintit biserica în comuna Chiliöra din Selagiu, de cătră Rds. d. vicar Alimpiu Barbolovici, asistat de preoții Ión Vasvari, Grigoriu Sima, Ion Marcu, Grigoriu Copas, Grigoriu Pop și teologul Simeon. Cu asta ocaziune vicarul a ținut și o cuvëntare cu cunoscuta-i eloquentă. Biserica s'a zidit la stăruința zelosului preot al locului dl Leon Maior.

Ce e nou ?

Șcrii personale. Dl dr. G. Crăinicean, distinsul oculist, s'a rentors dela Paris la București, unde ș-a reluat clientela. — Dna Lucescu din Pitești, care a espus mai multe cusături, brodării și dantele la espозиția din Paris, a fost numită membră la Société Scientifique Européen din Brusela. — Dlui Ion Aldulean, interpret de limba germană la ministerul de interne al României, i s'a recunoscut de Cameră calitatea de cetățan român.

Comitetul Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea vëduvelor sărace din Brașov și Săcele, ales la adunarea generală ordinară din 30 noiembrie a. c., s'a intrunit la 10 decembrie a. c. și s'a constituit, după »Gaz. Trans.« precum urmöză: De președintă s'a ales cu unanimitate tot dömnica Susana A. Mureșan, luându-i-se în dréptă considerare multele osteneli și jertfe, făcute pentru înființarea și prosperarea reuniunii acesteia; de vice-președintă dna Elena G. Ioan; de cassariță dna Victoria Iuga și de controloriță dna Otilia Orghidan. Membre: dnele Zoe Petric, Carolina Ciurcu, Agneș Dușoiu, Elena Săbădean, Ecaterina Rădulescu, Maria Furnică și Maria Lupan. Actuar: Ioan Dobrean. Comitetul acesta pe lângă pertractarea agendelor obvenite în ședință a mai decis ca: dnei Otilia Orghidan și dșörei Emilia Pärvu, care s'a făcut în decursul anului acestuia membre fundătöre, să li-se aducă și pe cale diaristică profundă mulțamită pentru simțul dlör cel nobil și plin de caritate creștinöză.

Alegerile prin comitate. În comitatul Biharia s'au ales: prim vice-notar Ioan Pop, pân'acuma vice-notar al treile; Aloisiu Nistor protopretor în Ceica, pân'acuma pretor în Cefa; pretori Gavril Rednic și G. Roxin. În comitatul Făgăraș s'au ales: Vice-comite Daniel de Grëmouiu, protonotar Ión Turcu, cassar Grigorie Negrea, vicenotar I. Aron Poparad, asessor la sedriă Ión Florea, vicenotar la sedriă Csató, protopretori Alesandru Belle, Aldulea Meșian și Iacob Popeneciu, pretori Russ și Necșia. S'au denumit

prin comitele suprem: fisic comitatens dr. Stefan Pop, mediei comitatensi Cinteș și dr. Comșa. In comitatul Sătmar s'a ales protopretor Vasile Indre in Șomcuta-mare.

Intrunire agricolă in Reșinari. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului a ținut a cincea sa intrunire agricolă in comuna Reșinari, in ziua anunțată și de noi. Intrunirea a fost deschisă prin o cuvântare rostită de presidentul dl Eugen Brote, care luând de nou cuvântul, arată că Reuniunea va ținé in primăvera anului viitor o expozițiune de vite in Reșinari. Apoi dl Dimitrie Comșa ținé un discurs despre pomărit.

Huss. Austria, și cu dozebire Boemia sânt in present singura țară unde cestiile religioșe se agită până la un grad superlativ poporației. Se scrie că săptămânile trecute o animată discuție a fost provocată in adunarea provincială a Boemiei. Unii au susținut, alții au combătut ideia d'a se ridică in museul național o pătă comemorativă și in onôrea lui Huss, unul dintre campionii și apostolii reformatiei. Agitația nu s'a sfârșit încă. Comitele Schonborn, care a fost numit de papa mitropolit, inainte de a merge la Roma pentru a fi uns, a adresat o pastorală către credincioșii sei in care protesteză cu tărie contra ridicării petrei comemorative pentru Hus. El condamnă pe cehi cari au propus ridicarea petrei comemorative și dice despre Huss, că a fost un păcătos care a îndemnat lumea la rescôlă. Agitația domneșce chiar in școlă. Dilele acestea profesorul Tonek, care a fost contra ridicării petrei, a fost huiduit de studenții universitari când a venit la universitate și și-a început cursul. Eră chiar gata să se provôce un scandal pe stradă, dar poliția a intervenit.

Necrolôge. *Angelina Babeș, mărîtată de Turcsányi,* fiica distinsului nostru fruntaș național dl Vincentiu Babeș, a încetat din viață la Turda, unde consortele seu e șel al garei căii ferate de stat, la 14/26 l. c. in etate de 34 ani, după suferințe lungi, deplânsă de nemângăiatul ei soț, de cinci copii mici, de părinții, frații și multe rudenii. Inmormântarea are să se tacă ađi sâmbătă in Turda, după ritul român gr. oriental. — *Victor Pipoș,* consiliar reg. de comptabilitate in pensiune, a încetat din viață in Alba-lulia, in etate de 65 ani. Il gelesc: soția Zinca n. Tatárczy, fiii dr. Petru Pipoș profesor la institutul teologic-pedagogic in Arad, Gavril Pipoș oficiant de finanțe in T. Kanizsa și fiica Elena, dimpreună cu frații și surorile: Petru jude la tabla reg din Mureș-Oșorheiu, Vasile protopresbiter, vęd. Elena Nemeș și vęd. Eufemia Man. — *Dr. Constantin Tomasciuc,* profesor la universitatea din Cernăuți, deputat in dieta Bucovinei și 'n senatul imperia', a murit la Viena, la 7/19 decembre, in etate de 49 ani. — *Silviu Stanciu,* student de drept, a reponat in Deva, in etate de 23 ani. — *Antoniu Bărsan,* notar cercual in comuna Sărbi, lângă Ilia-mureșană, a murit la 5/17 l. c. in etate de 63 ani.

Oglinda lumii.

Principele moștenitor al Rusiei. După cum scrie »Figaro«, este acum de 21 de ani. El este cel dintăiu din cei cinci copii căți are țarul, care acum implineșce 45 de ani. Dăcă întemplantarea și evenimentele neașteptate nu ar juă un rol atât de insemnat in Rusia, apoi s'ar puté dice că are încă să aștepte mult până ce țareviciul va ajunge să domneșca. El este crescut cât se pôte de serios, și se dice a fi tiner cu talent. El a citit și citeșce mult și profesorii sci îi cer socotela de tôte cărțile câte i s'a dat să

citeșcă. Se intereseză unul de mișcarea literară din Rusia, și se ocupă mult cu știința și artele. Ôșpeții sei și-i primeșce in cabinetul seu de lucru și-i place să stea de vorbă și să discute cu ei despre tôte cestiunile, fie acele militare fie sociale. Maniera lui este elegantă, simpatică, îi plac mult seratele și este un pasionat dănsuitor, ceea ce a moștenit dela mama sa. Numai intr'o privință nu sémênă celor din familia Romanov: nu este inalt și voinic, ci forte mic și poți să dici că și slăbuț.

O aventură a împărătesei Frideric. Foile italiene a spus următorea aventură ce i s'a întemplantat împărătesei Frederic la Neapol. Dênsa a intrat la un juvaerģiu in vitrinele căruia a vędut un pocal lucrat artistic. Până ce împărătesa vorbiă cu juvaerģiu despre pocal, fetele ei priviau celelalte lucruri din intru. Juvaerģiul necunoscând persoanele inalte cari îl vísitaseră, cređu că are in față-i niște hoți. D'aceea respundea asilă și distras împărătesei și priviă mereu la fete, temându-se ca ele să nu bage ceva in busunar. In cele din urmă împărătesa i dîșe să cântărescă pocalul să vędă cât costă. El cređend că ea nu-l rógă la acesta decât pentru a-i atrage atenția, ca in timpul acesta fetele să pôtă fură, respunde cu grobianitate ceea ce sili pe inalta lui visitătoare să plece supărată. Juvaerģiul mai in urmă a aflat că cu cine a av t de a face.

Regina Angliei la Berlin. Șcirea, că regina Victoria va face vëra viitoare o visită părechii imperiale germane, se confirmă in cercurile curții din Berlin. Deja pe timpul prezenței împăratului Wilhelm in Londra ar fi fost vorba de această visită. După o șcire din Berlin a lui »Times« e probabil, că și prințul de Wales va merge la Berlin, și adecă deja cu ocașiu-neă festivităților de curte, ce vor avé loc in ianuarie.

Mire cu 6 mirese. După socotela unui diar din Berlin, moștenitorul tronului Rusiei e cel mai fericit tiner de pe fața pământului. Tôtă lumea vré să-l in-sore; până acum i s'au dat 6 mirese, și anume: o princésă prusiană, una daneză, una engleză, una montenegrină, una din casa Orleans și in sfârșit una grecă. Și cu tôte aceste, marele-duce n'are încă nici o mireasă.

Vięta in America nu este de loc așa frumoșă cum li se pare multora cari emigréză acolo. Sêlbatecii demne de alte secole se petrec in noul continent. La Buenos Aires domniă un tiran, Manuel Rosus, de care nici pe vremea păgânismului nu s'ar pomenit. La Paraguay băgă spaimă in poporație un alt tiran: Lopez. Ambii acești tirani omorîau fără frică și pe ori cine care le eră displăcut. Unul dintre acești expresedînți nu de mult a impurcat la mēsa sa pe un ôșpe pe care l' invitase la banquet. Porunci apoi cu sânge rece servitorilor să arunce in gârlă cadavrul, ca și când ar fi fost vorba de o pătă. Melgareio, președintele Boliviei in lipsa preotului de sat, a poruncit unui ministru al seu să oficieze el liturghia. Acesta a ascultat de poruncă și d'asupra altarului in loc de maica feciôră a pus pe amanta sa gólă. Cu un cuvânt cele mai mari imoralități și crudimi se comit in această lume nouă. Chiar dîlele trecute, după detronarea lui Dom Pedro, 150 mateloți au fost impușcați numai pentru că au strigat să trăieșcă monarchul detronat. Er soldații puși să păzescă familia imperială au jefuit tot ce au găsit in aparatamentele împărătesei.

İubilenul dela Odesa. In săptămâna acesta la Odesa se vor face mari serbări: se serbeză centenarul de când Odesa a fost anecată către Rusia. Terenul pe care este ađi clădit orașul a fost cucerit de generalul rus Deriba cu multă trudă dela turci. P'atunci in locul unde este Odesa, eră un sat turcesc,

numit Kadjeiby, numai peste cinci ani după derimarea acestui oraș s'a pus temelia înființării Odesei. Cel cărui Odessa își datorește înfrumusețarea sa este principele Richelieu, numit guvernator al orașului de către țarul Alesandru I.

Telefon între Paris și Londra. Guvernul englez și francez tractează serios despre așezarea telefonului între capitalele țărilor lor. Mr. Preece, cel dintău electrotehnic din Anglia, după un studiu serios și-a dat părerea, că planul se poate executa.

Higienă.

Tratamentul „Influenzei.” Êtă după unii medici, mai multe recete pentru tratamentul Influenzei. Atragem atențiunea cititorilor asupra lor: Când simptomele gactice predomină, se recomandă purgativele saline și vomitivele. Contra constipațiunelor în timp de mai multe zile se dă: Infusiune tamarindorum 250 gr. Cremor tartar solub. 8 gr. Sirop tamarindorum 30 gr. La cias o lingură. În formă rheumatismală: Infusiune tiliae 250 gr. Kali nitric 3 gr. Sirop flor aurantior 30 gr. În timp de 24 ore. Apoi fricțiunile cu oleum hyosiam pe articulațiunile afectate. Contra erupțiunei, pulbere de amydon. Ôre cari doctori pretind a împedica mersul acestei bôle cu vomitive și apă de Pullna, dar acelaș rezultat dau și întrebunțarea centaura mică, quasia amară și chinina. În cas de recidivă, se recomandă dieta cea mai severă, și decă febra persistă, sultat de chinin 0,30 până la 0,90 centgr.

Contra anghinei. În vremea de-acum, pe frig și umedă, anghina difterică băntuie cu putere; citesc prin diare că ea seceră chiar în momentul de față prin mai multe țeri. După cum se știe, lécul sigur contra acestei gróznice bôle nu s'a găsit încă, dar sânt fel de fel de mijloce mici, cari în multe cazuri ajută. Doctorul galițian Witkorwshi, recomandă un asemenea mijloc, despre care dice că e foarte bun și care pare să fie așa. El slătuește să iai praf de puciosă curățită (lac sulfuris) și, cu o pênă, să suflă bine praful în gâtul bolnavului. Operațiua asta trebuie făcută de 3—4 ori în șir. Puciosă distruge membranele (pielite) care se forméză în gât și înăbușă pe bolnav. Asemenea pui puțină puciosă în apă caldă și dai bolnavului să facă gargară. Mijlocul pôte fi foarte bun și-l pôte întrebunță cineva în casă.

Șaradă.

De Elena Sanțion.

Prim cuvântul e un nume
Al unui rege din vechime;
Al doilea, verb auxiliar,
În numărul singular,
În modul indicativ,
Pardon, în cel optativ;
Aceste două cuvinte
La oalt'apoi cetite
Dau un nume usitat,
Nume românesc curat,
Al unui archireu sfânt,
Care aici p'acest pământ,
A făcut cerescul bine
Cu iubita române.

Terminul de deslegare e 31 decembre. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea ghicitórei din nr. 36:

Thalia
Relli
Ijssel
Bailli
Ulm
Natalia
Adluf

Literele începătóre, cetite de sus în jos, dau numele »Tribuna«, ér cele finale, cetite de jos în sus dau numele »Familia.«

Nimene nu ne-a trimis deslegare.

Poșta redacțiunei.

Dnei S. O. în C. r. Ve mulțămim. Decă fiecare abonantă ar mai câștigă una, am puté da în fiecare săptămână câte două cóle și 2—3 ilustrațiuni.

Dnei A. B. Indată la începutul anului viitor.

Blaș. Vor urmă și aceste.

Dlui V. R. B. N'ai primit scrisórea noastră?

Budapesta. Dóră în nr. viitor.

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

forțe folosítóre în tóte bôlele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea mirosítóre, paliditatea, rigăcile, colica, catarul de stomac, acréla 'n gât, galbinarea, gréta, versarea, durerile de cap (decă provin din stomac,) sgârciurile de stomac, incuetura, îngreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebunțare **40 cr.**; duplă **70 cr.** Espedițiunea centrală prin farmacistul *Carl Brady, în Kremsier (Moravia.)*

Avertisment! Veritabilele picături de **Schutzmarke.** Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imitéză mult. *Semnul veritabilității* este, că fiecare sticlută trebuie să fie împachetată în hârtie roșie, *provădută cu marca de sus și să aibă regulele de întrebunțare*, mai observându-se, că este tipărită în *imprimeria lui H. Gusek în Kremsier.*

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (pilule) care de mult ani se 'ntrebunțéză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incueri, se falsifică mult. Cumpérătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremsier. Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Decă banii se trimit înainte, se espedéză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sânt niște lécuri secrete. Descrierea se află în regulele de întrebunțare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vëndare: în *Oradea-mare* la farmaciștii: E. Ember, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh și la misericordiani; în *Beretyó-Ujfalú* la farm. Geza Tamásy, în *Kis-Marja* la farm. Fr. Gallasy; în *Komádi* la farm. G. Scholtz; în *Salonta* la farm. L. Kovács și Fr. Podráczky. 11—43

Călindarul săptămânei.

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dum. 28 după Rusali Ev. 10 dela Luca c. 13, gl 3, a inv. 6.			res. ap.
Duminecă	17 S. Prof. Danil	29 Jonathan	7 47 4 11
Luni	18 Mart. Sebestian	30 David	7 48 4 11
Marți	19 Mart. Bor'facie	31 Sil' restru	7 48 4 12
Mercuri	20 Mart. Ignat' e	1 Ian. 1890 a.n.	7 49 4 12
Joi	21 Mart. Iuliana	2 Abel	7 49 4 13
Vineri	22 Mart. Anastasia	3 Daniil	7 49 4 14
Sâmbătă	23 SS. 10 Mart. din Crit.	4 Isabela	7 49 4 15

Apropiându-se sfêrșitul anului, rugăm pe abonati nostri să-și innoescă de timpuriu abonamentele; ér restanțierii binevoescă a-și refui datoriua, căci în casul contrar le vom sistá espedarea.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Húgel în Oradea-mare.